

RECEPCIJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI NA JAPONSKEM

Jun Mita

College of Liberal Art and Sciences, Kitasato University, Kanagawa

UDK 81'255.4=163.6=521:821.163.6.03Cankar I.:028(520)

Članek obravnava recepcijo slovenske književnosti na Japonskem, ki je še precej skromna. Doslej smo dobili tri prevode leposlovja v knjižni obliki, vsi pa so bili pripravljeni s sodelovanjem dveh nepoklicnih prevajalcev: Slovenca z znanjem japonščine in Japonke brez znanja slovenščine. Četudi zanimanje za srednje- in vzhodnoevropsko literaturo na Japonskem ni majhno, na Japonskem zagotovo primanjkuje primernih japonskih književnih prevajalcev slovenskega jezika in izobraževalnih programov zanje.

Japonska, Ivan Cankar, *Skodelica kave*, *Hlapec Jernej*, *Hiša Marije Pomočnice*

This article examines the reception of Slovene literature in Japan, which is still quite modest. There have only been three translations of fiction in book form, and all of them were produced through the cooperation of two amateur translators: a Slovene with knowledge of Japanese and a Japanese without knowledge of Slovene. Despite the fact that interest in Central and Eastern European literature is not so limited in Japan, there is certainly a lack of suitable translators for the Slovene language, as well as educational programmes.

Japan, Ivan Cankar, *A Cup of Coffee*, *The Bailiff Yerney*, *The Ward of Our Lady Mercy*

1 Uvod

Pričujoči prispevek obravnava recepcijo slovenske književnosti na Japonskem. Njena recepcija je še precej skromna. Doslej sta izšla le dva prevoda, in sicer dve prozni deli Ivana Cankarja (1876–1918), ki sta prevedeni neposredno iz izvirnika v japonščino. V nadaljevanju si bomo ogledali zgodovino prevoda slovenske literature na Japonskem in ozadje te recepcije.¹

2 Predzgodovina: najzgodnejši prevod Cankarja na Japonskem

Čeprav je na Japonskem komaj kaj prevodov slovenske literature, na splošno zanimanja za književnost z območja nekdanje Jugoslavije ni malo. Z njo se v zadnjem času aktivno ukvarjajo mladi japonski raziskovalci, npr. z Danilom Kišem (1935–1989) ali Davidom Albaharijem (1948), in izdajajo prevode, že v šestdesetih letih dvajsetega stoletja pa so v japonščino prevedli glavna dela pomembnih pisateljev z jugoslovanskega območja, na primer Iva Andrića (1892–1975). Med japonskimi znanstveniki je zanimanje za države nekdanje Jugoslavije močno predvsem v političnem smislu, zato so o tej regiji pisali mnogi japonski raziskovalci. Po razpadu

¹ Tukaj obravnavam izključno leposlovne prevode, ki so bili prevedeni iz izvirnika in izdani v javni založbi.

Jugoslavije so se občasno sicer pojavile raziskave v zvezi s Slovenijo, vendar gre izključno za jezikoslovne in ne za literarne raziskave. V dvajsetem stoletju je izšel le en japonski prevod slovenskega leposlovja, in sicer najbolj znana črtica Ivana Cankarja *Skodelica kave* (1910). Objavljena je bila v antologiji srednje- in vzhodnoevropske literature *Antologija svetovnih mojstrskih kratkih zgodb: iz Vzhodne Evrope*, ki jo je leta 1979 izdala založba Šinnihonšupanša (Kurahara 1979: 119–123). Antologija obsega šest poglavij: Poljska, Češkoslovaška, Jugoslavija, Bolgarija, Madžarska in Romunija. Iz Jugoslavije so izbrana štiri dela: *Autobiografija* (1924) Branislava Nušića (1864–1938), *Šoljica kafe* Ivana Cankarja – prevod ni bil narejen iz izvirnika, ampak gre za ponovni prevod iz srbohrvaškega prevoda, *Đurđevdan* (1898) Borisava Stankovića (1876–1927) in *Prozor* Iva Andrića (1892–1975).

Zakaj *Skodelica kave* ni bila prevedena iz izvirnega jezika? Prevajalec Nobuhiro Šiba (1946) je od leta 1975 do leta 1977 študiral v Beogradu, kasneje pa je postal eden vodilnih specialistov za balkansko zgodovino na Japonskem. Do konca dvajsetega stoletja je slovensko literaturo zastopala le ta črtica, prevedena iz srbohrvaščine, vendar, kot pojasnjujejo v založbi Seibunša, ki je leta 2008 izdala prvi prevod Cankarja neposredno iz slovenščine, omenjeni prevod iz leta 1979 prinaša zaupanje v kakovost tega nacionalnega pisatelja Slovenije, o katerem ni na Japonskem nič več znanega.²

3 Prevodi iz slovenskega jezika

3.1 Ivan Cankar: *Izbor del Ivana Cankarja* (2008)

Medtem ko se na Japonskem nenehno izdajajo literarni prevodi drugih slovanskih ali balkanskih narodov, pa dolgo ni bilo nobenega prevoda slovenske književnosti. Končno je leta 2008 japonska založba Seibunša v knjižni obliki izdala prvi prevod Cankarja iz izvirnika, in sicer pod naslovom *Izbor del Ivana Cankarja*. Založba Seibunša³ v Jokohami se ukvarja zlasti z izdajanjem humanističnih znanstvenih knjig iz Rusije ter Srednje in Vzhodne Evrope. Prevod *Izbor del Ivana Cankarja* obsega dva prozna sestavka: *Skodelica kave* (1910) ter *Hlapec Jernej in njegova pravica* (1907). Povest *Hlapec Jernej in njegova pravica* ni bila prej še nikoli prevedena v japonščino, *Skodelica kave* pa je v tej zbirki prvič prevedena neposredno iz slovenščine. Zanimivo je dejstvo, da sta prevajalca dva; glavni prevajalec Ivan Godler (1962) je Slovenec. Sprevajalka Tomoko Sasaki (1958) pa Japonka, ki je doštudirala anglistiko in pozneje diplomirala še iz germanistike; slovenščine ne zna, Cankarjeva dela pa je po vsej verjetnosti spoznala prek angleških prevodov. Nikoli ni prevajala literarnih del, razen pri prej omenjenem projektu z Godlerjem.

Ivan Godler, rojen leta 1962 v Ljubljani, od leta 1988 živi na Japonskem. Leta 1987 je diplomiral iz strojništva na Univerzi v Ljubljani, leta 1995 pa doktoriral iz

² Iz intervjuja z urednikom založbe Seibunša Isaom Nanrijem.

³ Leiler (2008) jo v članku v *Delu* opiše kot »velika in na Japonskem pomembna založba«; a čeprav Seibunša izdaja pomembne knjige s področja humanistike, je to vendarle majhna založba, ki je od ustanovitve leta 1988 do junija 2014 izdala 106 knjig. Na Japonskem obstaja več kot 4000 založb, ki vsako leto po grobi oceni izdajo 80.000 knjig.

strojništva na kjušujskem inštitutu za tehnologijo; do marca 2013 je nato delal kot profesor na univerzi Kitakjušu. Ker se je japonščine učil med študijem v Ljubljani in ker že več kot dvajset let živi na Japonskem, zna dobro japonsko. Godler je povest najprej sam prevedel iz slovenščine v japonščino, T. Sasaki pa mu je pomagala pri slogovnih izboljšavah.

O izboru dela za prevod je Godler 5. maja 2008 v članku za časopis *Delo* povedal, da ga je njegov pokojni stric in prevajalec Janko Moder (1914–2006) »podprl pri odločitvi in [mu] svetoval prevod Cankarjevega *Hlapca Jerneja*. Lani je minilo 100 let od njegove prve izdaje, zato je bil primeren čas, da dobimo tudi japonski prevod tega dela« (Leiler 2008).⁴ Mimogrede, omenjeni prevod Cankarja je za Godlerja in T. Sasaki sploh prvi literarni prevajalski projekt. Posebnost tega prevoda je, da vsebuje 20 ilustracij. Ilustrator Keisei Suzuki, rojen leta 1959 v Kagavi na vzhodnem Japonskem, je leta 1983 končal študij umetnosti na umetnostni univerzi Tama v Tokiu, a v njegovi biografiji na spletni strani založbe Seibunša lahko preberemo, da je leta 1984 »diplomiral«⁵ na Univerzi v Ljubljani. Kot je omenil Godler v članku za *Delo*, je projekt predlagal Godler sam. Ob tem je povedal (Leiler 2008):

Približno eno leto sem poskušal dobiti pozitiven odgovor pri več založnikih. Odgovorni so bili prijazni in zelo zainteresirani za izdajo knjige, vendar je povsod nekako prevladal komercialni vidik. Urednike založbe Seibunsha je očitno prepričala vsebina in tudi dejstvo, da slovenščina in slovenska literatura v japonščini v bistvu skoraj nista predstavljani. [...] Prijetno presenečenje je bilo, da so se odločili za trdo vezavo, vključno z vsemi ilustracijami.

Prevod je od vsega začetka delo treh ljudi: Godlerja, T. Sasaki in Suzukija. Že dolgo so prijatelji, zato so prevod pripravili skupaj. Ampak, iskreno povedano, pravljična ilustracija ni najbolj primerna za klasiko, kot je *Hlapec Jernej*,⁶ tudi jezikovni slog sam po sebi je pravljičen, kar prav tako Cankarjevemu delu ne ustreza najbolje.⁷

Knjiga *Izbor del Ivana Cankarja* je izšla 11. marca 2008. O izdaji tega prevoda je poročalo le pet medijev. Večina jih je navedla samo informacijo o izidu knjige, eden največjih japonskih časopisov *Asahi*, katerega naklada je osem milijonov izvodov, pa je podal natančno recenzijo. V njej se večkrat nagrajeni pisatelj Hikaru Okuizumi (1956) razpiše zlasti o *Hlapcu Jerneju* in – povezujoč ga z *Jobovo knjigo* Stare zaveze – analizira temo tega dela, tj. »pravico«. Prevodu je namenil pozitivno oceno. V članku Ž. Leiler je *Delo* poročalo ne samo o predstavitvi izdanega prevoda in objavilo intervju z Godlerjem, temveč je objavilo tudi celotni prevod recenzije Okuizumija. Odmev recenzije v velikem časopisu je bil precej pričakovan, tako da se je doslej prodalo 700 primerkov⁸ prevoda, s čimer je založba Seibunša lahko zadovoljna.

⁴ Ko je Godler vzpostavil stik z avtorjem po elektronski pošti, me je vprašal, katera dela slovenske literature naj bi še prevedel, kajti kot inženir ne pozna dobro literature.

⁵ www.seibunsha.net/books/ISBN978-4-915730-65-8.htm; članek v *Delu* navaja, da je Suzuki »v prvi polovici osemdesetih let leto dni študiral v Ljubljani«.

⁶ Leta 2014 je v Sloveniji izšel *Hlapec Jernej in njegova pravica* s petdesetimi ilustracijami Damijana Stepančiča.

⁷ Japonski pisatelj Hikaru Okuizumi v recenziji, objavljeni v časopisu *Asahi*, poudari tudi pravljični slog v tem prevodu.

3.2 Ivan Cankar: *Hiša Marije Pomočnice* (2011)

Novembra 2011 je pri Seibunši izšel že drugi prevod Cankarja: roman *Hiša Marije Pomočnice*, izvirno izdan leta 1904. Tudi tokrat sta prevajala Ivan Godler in Tomoko Sasaki, ilustracije je prispeval Keiseia Suzuki. Prevod je tudi tokrat izšel na Godlerjevo pobudo. V *Delovem* intervjuju maja 2008 je slovenski prevajalec omenil, da nima več prevajalskih načrtov (Leiler 2008), zato se je drugi prevajalski projekt končal že slaba tri leta po prvem. Založba Seibunša priznava, da je drugi prevod Cankarja izdala v 700 izvodih, doslej pa je lahko prodala le slabo polovico, kar je pravzaprav premalo. Eden izmed vzrokov za slabo prodajo naj bi bil, da veliki časopisi o izdaji novega prevoda niso poročali. Izšel je samo en članek v knjižnem časopisu *Tošo Šinbun*⁹ (24. marca 2012), v katerem je bohemist Kenichi Abe (1972) predstavil roman.

Zanimivo je, da na začetni strani piše, da je prevod finančno podprla Javna agencija Republike Slovenije (JAK), vendar JAK podpira izključno prevajalce, medtem ko stroškov tiska ne priznava, zato založba Seibunša ni dobila nobene finančne pomoči. Poleg tega je, drugače kot pri prvem prevodu, Godler pri izdaji drugega prevoda prevzel precej velik del stroškov (založba ni natančno pojasnila, kolikšen delež stroškov je prevzel prevajalec, po besedah urednika Nanrija pa naj bi bil Godler premožen po zaslugi svojih patentov za strojniške raziskave). Glede drugega prevoda ni jasno, kako sta prevajalca izbrala besedilo. Odločitev ni bila sprejeta na pobudo založbe. Po tem prevodu (za zdaj) Godler nima novih prevajalskih načrtov z založbo Seibunša.

Opozoriti moramo še na spremembo v vrstnem redu obeh prevajalcev. Medtem ko je v prvem prevodu kot prevajalec najprej omenjen Godler in potem T. Sasaki, je v drugem prevodu navedba imen ravno obratna. Zdi se torej, kakor da bi pobudo za prevajanje dala T. Sasaki, ki ne zna slovenščine. V založbi so to opazili, vendar ne poznajo razlogov za tako odločitev, urednik pa celo domneva, da je T. Sasaki prevajala najprej iz angleškega prevoda, potem je Godler preveril prevod z izvirno verzijo, na koncu pa je T. Sasaki japonsko besedilo še stilistično izboljšala, kar pojasnjuje z japonskim prevodom naslova. Izvirni naslov v slovenščini, *Hiša Marije Pomočnice*, naj bi dobesedno prevajali 扶助者聖母マリアの家 (*fužoša seibo marija no ie*), v angleščini *The House of Mary Help of Christians*. Izdani japonski prevod pa je naslovljen z 慈悲の会聖母病棟 (*žihi no kai seibo bjoutou*), kar dobesedno ustreza angleškemu naslovu prevoda tega romana *The Ward of Our Lady Mercy* (Cankar 1976), ki ga je leta 1968 prevedel Henry Leeming (1920–2004) in je v Ljubljani izšel šele leta 1976 (Kocijančič Pokorn 2005: 65). Japonska beseda *žihi* ustreza angleški *mercy*; *bjoutou* pomeni *ward/hospital* (slov. 'bolnišnica'), kar je bolj konkretno kot *hiša* v slovenskem naslovu.

N. Kocijančič Pokorn (2005) je analizirala Leemingov prevod in opozorila na napake zaradi pomanjkanja znanja slovenščine, saj prevajalec ni materni govorec

⁸ Podatek je bil naveden v intervjuju z Isaom Nanrijem, urednikom založbe Seibunša.

⁹ Založba ne objavlja podatka o nakladi.

angleščine. Zanimivo je, da lahko njegove »napake« najdemo tudi v japonskem prevodu.

[I]n kadar je šla z doma in jo je spremljal mladi gospod, je imela na glavi klobuk z rožami in svilenimi trakovi, na rokah rokavice, pozlačen braslet za pestjo. (Cankar 1972: 7; podčrtal Jun Mita)

angleški prevod

[A]nd when she went in the young man's company she wore a hat with flowers and silk ribbons, groves on her hands and a gold bracelet on her wrist. (Cankar 1976: 94; podčrtal Jun Mita)

N. Kocijančič Pokorn (2005: 68) poudarja, da protagonistka Malči in njena družina ne živijo v bogastvu, zato naj bi bil pridevnik pozlačen v angleščini *gilded* namesto *gold*. Tudi v japonščini je ta beseda prevedena z izrazom 金 (kin 'gold') namesto 金メッキ (*kinmekki* 'gilded').

japonski prevod

若い紳士と出かけるときは、絹のリボンや花のついた帽子をかぶって、手袋をはめて金の腕輪をつけた。(Cankar 2011: 126; podčrtal Jun Mita)

V naslednjem primeru pa bi bil lahko sporen japonski prevod:

Komaj toliko so bile odprte trepalnice, da se ji je samo pisano bleščalo skozi senco dolgih temnih vejic (Cankar 1972: 79; podčrtal Jun Mita)

angleški prevod

Her eyelids were almost closed but a bright glimmer of light shone through the shadows of the long dark branches outside (Cankar 1976: 104; podčrtal Jun Mita)

In this case Leeming depicts the hospital as being surrounded by trees and dark branches, In the original the greenery is not mentioned at all, then noun »vejice« means »eyelashes« in this case, although it can also mean »branches« in other contexts. Both those examples reveal that Leeming might have misunderstood the original, being a non-native-speaker of Slovene. (Kocijančič Pokorn 2005: 67)

V japonščini je beseda *vejice* namreč prevajana z izrazom 小枝 (*koeda*), ki pomeni 'veja drevesa'.

japonski prevod

マルチのまつげはほとんど閉じてしまって、長い黒いたくさんの小枝の陰の向こうが色鮮やかに輝いているのがやっと見えていた。

(Cankar 2011: 140f; podčrtal Jun Mita)

Vendar v japonskem prevodu ni izraza, ki ustreza besedi *outside* v angleškem prevodu. Tako ni nujno, da bi bralci razumeli, da gre za opis zunanjega dogajanja, temveč bi besedo *vejice* lahko razumeli kot metaforo za *trepalnice*.

V nasprotju s tem sta prevajalca v japonščino pravilno prevedla arhaično uporabo *zakaj* kot *zato*, medtem ko ga je Leeming napačno prevajal kot *why* (Kocijančič Pokorn 2005: 67); tudi druge podobne napake, ki jih v Leemingovem prevodu ugo-

tavlja N. Kocijančič Pokorn, v japonskem prevodu niso ponovljene. Še zlasti naj opozorim na pet odstavkov na začetku sedmega poglavja – medtem ko jih Leeming izpusti, so v japonščino prevedeni prav vsi (Kocijančič Pokorn 2005: 72–74). Iz tega bi lahko sklenili, da pri japonskem prevodu ne gre preprosto za ponovni prevod iz angleščine.

3.3 Igor Grabec: *Kipi in stih* (2012)

Sčasoma je nastal še tretji prevod iz slovenske književnosti, namreč knjiga fotografij in pesmi *Kipi in stih* Igorja Grabca. Igor Grabec, rojen leta 1939 v Slovenj Gradcu, je fizik in predavatelj na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Poleg svojih raziskav se aktivno ukvarja s kiparjenjem in pesnjenjem; leta 2009 je v okviru Kulturnega društva Mohorjan v knjižni obliki objavil nekaj avtorskih pesmi s fotografijami svojih kiparskih stvaritev. Tudi to knjigo sta skupaj prevajala Godler in T. Sasaki ter jo izdala pri Kulturnem društvu Mohorjan. Ker je to društvo izdalo še angleški (2011), ruski (2012) in nemški prevod (2013) te knjige, lahko predvidevamo, da to pot pobudnika za prevod nista bila prevajalca, marveč je odločilno vlogo pri odločitvi za knjigo igralo društvo.

Tudi pri tem prevodu se T. Sasaki navaja pred Godlerjem, kar nas navaja k misli, da je bila T. Sasaki glavna prevajalka. Ker je angleški prevod izšel že leta 2011, bi bilo mogoče, da bi v japonščino prevajala po njem. Načelno so pesmi v japonskem prevodu vsebinsko pravilno prevedene, le ob pesmi *Zala Ada* se poraja sum, da gre morda za ponovni prevod iz angleščine:

Zala Ada

Res je zala naša Ada:
oči ji živo govorijo,
ko usta šobico držijo
in vitke roke čop lovijo
(Grabec 2009: 15; podčrtal Jun Mita)

angleški prevod

Lovely Ada

Our Ada truly is lovely:
her lively eyes speak out,
when her lips are pouting
and her slim hands catching at curls
(Grabec 2011: 15; podčrtal Jun Mita)

japonski prevod

可愛いアダ

うちのアダは本当に可愛い

目が生き生きと語っている

唇をとがらせて

ほっそりとした双の手で巻き毛をつかみながら

(Grabec 2012: 15; podčrtal Jun Mita)

Izraz *čop* je v angleščino preveden z besedo *curls*, čeprav bi bilo ustrezneje *ponytail*. V japonščini je na danem mestu beseda 巻き毛 (*makige*), ki pomeni 'koder'. Materni govorec slovenščine tega ne bi prevedel s tem izrazom. Poleg tega se opomba angleškega prevajalca glede *Pesmi lepe Vide* dobesedno zrcali tudi v opombi japonskega prevoda: »Lovely Vida, the mystical heroine 'Lepa Vida' of Slovenian folklore. (Translator's note)«¹⁰ (Grabec 2011, 2012: 31).

Urednik Seibunše je opozoril na slogovne nespretnosti tega prevoda; pesmi so včasih prevedene vsakdanje. Prevajanje poezije je na splošno najtežje, in tudi če bi prevajal Godler, bi imel težjo nalogo, kot je prevajanje Cankarjeve proze. Menjava vrstnega reda prevajalcev bi namigovala na spremembo vlog prevajalcev, ampak Godler je moral imeti kot edina oseba z znanjem slovenščine poglaviten delež pri vseh treh prevodih, tako pri načrtu projekta kot izbiri dela ter stiku z založbama.

Japonski prevod Grabčeve knjige (v kolofonu je zapisana naklada 200 izvodov) je izdalo Kulturno društvo Mohorjan, vendar se zdi, da ga na Japonskem prodajajo izključno prek spletne strani Godlerjevega podjetja.¹¹ Tudi iskanje prevajalca s spletnimi iskalniki (Igor Grabec v japonski obliki) nam ponudi le en rezultat, namreč Godlerjevo spletno stran, na kateri prodaja knjigo; iz tega lahko sklepamo, da se komaj prodaja.

4 Problematika prevoda Godlerja in T. Sasaki

Poleg tega, da pri nobenem od omenjenih treh prevodov ni jasna vloga posameznega prevajalca, enega z znanjem slovenščine in drugega brez tega znanja, nobeden izmed njiju ni niti poklicni prevajalec niti literarni raziskovalec; za nameček je bil še prevod Cankarja sploh njun prvi literarni prevod. Poleg tega naj naštejemo še nekatere pomanjkljivosti prevodov Godlerja in T. Sasaki.

Kadar se prevaja klasično leposlovje, kot je Cankar, mora biti jasno označeno, na kateri izdaji temelji prevod. Vendar o tem ne najdemo nobene informacije v nobenem prevodu Cankarja založbe Seibunša. Poleg tega ni jasno avtorstvo štiri strani dolgega predgovora z naslovom *Predgovor: Ivan Cankar in njegova dela* (v prvem prevodu) in podrobnega, 21 strani dolgega članka na koncu druge knjige; tako predgovor kot članek na koncu sta podpisana s »prevajalec/-lca«.¹² Tako se ne ve, kdo izmed njiju –

¹⁰ Pravzaprav je ta stavek tudi malo napačno preveden. V japonščini je izraz *mystical* prevedena kot *mysterious* in *folklore* kot *folk song*.

¹¹ Twist Drive Technologies, Inc., Zakka. <http://zakka.twistdrive.co.jp/index.php/books>

¹² Japonščina ne izraža števila in spola v posebni samostalniški obliki. Zato z uporabljenim izrazom ne moremo izvedeti, ali gre za enega ali dva prevajalca in ali je avtor ženska ali moški.

če ne oba – je napisal spremno besedilo. Opozoriti velja predvsem na spremno besedo druge knjige z naslovom *Pojasnilo: Ivan Cankar in Hiša Marije Pomočnice*. Gre namreč za pravcati literarni članek z izčrpno analizo, ki pa ne izkazuje nobenega vira. Ko sem o tem povprašal Godlerja, mi je odgovoril, da je spremno besedo napisala T. Sasaki. V članku avtor(ica) navede podrobne informacije o Cankarjevi biografiji in ozadju romana, poleg tega gre za temeljito literarno analizo različnih metafor v romanu. Ker japonske literature, v kateri bi lahko dobili podrobne informacije o Cankarju, še ni, ni zelo verjetno, da bi japonska prevajalka, ki niti ni literarna raziskovalka, takšno spremno besedo lahko napisala sama, brez opiranja na ustrezno strokovno literaturo.

5 Poučevanje slovenskega jezika na Japonskem in učbenik

Kot smo že navedli, v japonščini obstajajo samo trije prevodi slovenske književnosti. Nastali so s sodelovanjem dveh nepoklicnih prevajalcev: Slovenca, ki zna dobro japonščino, in Japonke, ki nima znanja slovenščine. Četudi na Japonskem literarne prevode iz Srednje in Vzhodne Evrope ali republik nekdanje Jugoslavije izdajajo pogosteje kot slovensko literaturo – tako npr. obstaja že vsaj pet prevodov albanskega avtorja Ismaila Kadareja (1936) – to ne pomeni, da se japonske založbe za Slovenijo ne zanimajo. Temeljni razlog je pomanjkanje primernih prevajalcev. Na Japonskem se, čeprav gre za večjo državo od npr. Nemčije, slovenščine lahko učimo samo na Univerzi tujih študijev v Tokiu, kjer Jelisava Dobovšek Sethna enkrat na teden (90 minut) ponuja tečaj slovenščine, pa še to le v zimskem semestru. Čeprav naj bi bili ciljna skupina študenti, katerih glavni študij so slovanski jeziki, kot so ruščina, češčina ali poljščina, samo ta tečaj slovenščine ni dovolj, da bi se japonski učenci naučili slovenskega jezika, zato to v resnici ni inštitucija za prihodnje prevajalce. Poleg tega večina študentov dokonča študij, ne da bi zares obvladala prvi slovanski jezik.

Kumiko Kanasaši (1964) oz. slavistka na tej univerzi se poleg češkega ukvarja tudi s slovenskim jezikoslovjem; napisala je doslej edini učbenik slovenščine *Slovenski jezik za Japonce* (2001) in *Mali japonsko-slovenski slovar* (2009). O zgodovini slovenske književnosti pa lahko kaj več izvemo samo iz prevoda francoske knjižice Georgesca Castellana in Antonie Bernard, v kateri je A. Bernard napisala precej podrobno slovensko literarno zgodovino na 41 straneh (Castellan, Bernard 2000: 119–159).

6 Zaključek

Zaradi finančne krize je stanje založb precej težavno, zato so zlasti z izdajo leposlovja precej previdni. Po drugi strani pa dandanes v okviru evropske literature obstaja zanimanje ne samo za nemško, francosko ali rusko literaturo, pač pa – vedno bolj – tudi za t. i. manjšinsko literaturo Srednje in Vzhodne Evrope. Predvsem založba Šoraiša iz Kjota se zadnje čase ukvarja z zanimivim projektom, v okviru katerega od leta 2007 pod naslovom *Domišljija Vzhodne Evrope* redno izhajajo pomembna prozna dela tega območja. Doslej so izšli: Danilo Kiš (Srbija), Bohumil Hrabal (Češka),

Esterházy Péter (Madžarska), Milorad Pavić (Srbija), Ismail Kadare (Albanija), Josef Škvorecký (Češka), Jerzy Kosiński (Poljska/ZDA), Samko Tále (Slovaška), Ladislav Fuks (Češka), Meša Selimović (Bosna). Na žalost slovenske literature v sestavi za prihodnje izdajo še ni, se pa založba zanima za Draga Jančarja (1948), Majo Haderlap (1961) in Gorana Vojnovića (1980).

Recepcija slovenske književnosti na Japonskem je sicer izredno borna, vendar je prevod privlačnega dela vedno zaželen. Za izboljšanje stanja prevodov slovenske književnosti na Japonskem in spodbujanje njene recepcije je nujno ustanoviti primerne institucije slovenskega jezika z dolgoročno perspektivo, na katerih bi lahko vzgojili usposobljene, poklicne prevajalce, katerih materni jezik je japonščina.

Literatura

- CANKAR, Ivan, 1972: *Zbrano delo 11*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- CANKAR, Ivan, 1976: *The Ward of Our Lady of Mercy*. Prevod Henry Leeming. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- CANKAR, Ivan, 2008: イヴァン・ツァンカル作品選 (*Izbor del Ivana Cankarja*). Prevod Ivan Godler in Tomoko Sasaki. Jokohama: Seibunša.
- CANKAR, Ivan, 2011: 慈悲の聖母病棟 (*Hiša Marije Pomočnice*). Prevod Tomoko Sasaki in Ivan Godler. Jokohama: Seibunša.
- CASTELLAN, Georges, BERNARD, Antonia, 1996: *La Slove'nie*. Paris: Presses universitaires de France.
- CASTELLAN, Georges, BERNARD, Antonia, 2000: *Surovenia*. Prevod Zen Chida. Tokio: Hakusuiša.
- GRABEC, Igor, 2009: *Kipi in stih*. Prevalje: Kulturno društvo Mohorjan.
- GRABEC, Igor, 2011: *Sculptures and verses*. Prevalje: Cultural Association Mohorjan.
- GRABEC, Igor, 2012: *Choukoku to shi*. Prevalje: Kulturno društvo Mohorjan.
- GRABEC, Igor, 2013: *Figuren und Verse*. Prevalje: Kulturno društvo Mohorjan.
- KANASAŠI, Kumiko, 2001: *Slovenski jezik za Japonce*. Tokio: Daigakušorin.
- KANASAŠI, Kumiko, 2009: *Mali japonsko-slovenski slovar*. Tokio: Daigakušorin.
- KOCIJANČIČ POKORN, Nike, 2005: *Challenging the Traditional Axioms Translation into a Non-Mother Tongue*. Amsterdam: J. Benjamins Pub.
- KURAHARA, Korehito, 1979: 世界短編名作選 東欧編 (*Antologija svetovnih mojstrskih kratih zgodb iz Vzhodne Evrope*). Tokio: Šinnihonšupanša.
- LEILER, Ženja, 2008: Kulturna misija doktorja strojništva. *Delo*, 15. maj 2008.